

STATUL MEDIEVAL ȘI INSTITUȚIILE SALE

Formațiuni politice românești și statele vecine

- schița lecției -

Din secolul al IX-lea, s-au întemeiat primele formațiuni politice prestatale medievale în spațiul românesc. Printre factorii care au favorizat apariția și consolidarea formațiunilor politice românești s-au numărat:

- organizarea comunităților românești în obști sătești, existente încă din Antichitate;
- gruparea mai multor obști pe un anumit teritoriu, în uniuni de obști, pe baza cărora se vor întemeia cnezatele și voievodatele;
- formarea în cadrul obștilor a categoriilor sociale medievale: boierimea și țărănimea;
- presiunile politice sau militare externe, din partea statelor vecine, precum Regatul Ungariei, cnezatele ruse de Kiev și Halici-Volfinia, Hanatul Hoardei de Aur și Imperiul Bizantin.

Voievodatele din secolele al IX-lea-al XI-lea existente în interiorul arcului carpatic sunt cunoscute îndeosebi din documentele medievale *Gesta Hungarorum* (cronică atribuită cronicarului anonim al regelui maghiar Bela) și *Legenda Sfântului Gerard*, confirmate printr-o serie de descoperiri arheologice, cum ar fi cele de la Dăbâca (jud. Cluj), Medieșu Aurit (jud. Satu Mare) ș.a. Este vorba de voievodatele conduse de **Gelu**, **Glad** și **Menumorut** (sec. al IX-lea) și, respectiv, de cele conduse de **Gyla** și **Ahtum** (secolul al XI-lea).

La răsărit de Carpați, diferite surse scrise, precum *Cronica vremurilor care au trecut*, menționează mici formațiuni politice numite „țări”, „codri”, „câmpuri” (Câmpulung Moldovenesc).

Între Carpați și Dunăre, *Diploma Cavalerilor Ioaniți* (1247), oferită de regele Ungariei ordinului ioaniților, atestă existența cnezatelor lui **Ioan** și **Farcaș**, a voievodatelor lui **Litovoi** și **Seneslau**, precum și a *Țării Severinului*.

Asemenea formațiuni existau și în Dobrogea, numele unor conducători locali (**Dimitrie**, **Gheorghe**) fiind cunoscute din documentele medievale.

Pe baza acestor formațiuni politice s-au întemeiat, în secolele următoare, statele medievale din spațiul românesc.